

Quick scan begroting 2023 Almelo

In opdracht van de Rekenkamercommissie Almelo

1 Inleiding

De Rekenkamercommissie Almelo heeft besloten om de Programmabegroting 2023 aan een quick scan te onderwerpen. Daarbij is de werkwijze die u kent uit de quick scans over verbonden partijen die de gezamenlijke Twentse rekenkamers jaarlijks publiceren de basis. Dat betekent de begroting via inhoudelijke lijnen wordt beschouwd. Dat is iets anders dan vaststellen of de begroting aan wettelijke vereisten voldoet. De quick scan is politiek neutraal en plaatst opmerkingen bij opvallende ontwikkelingen waarvan u als gemeenteraad zelf een politiek-bestuurlijke duiding kunt geven. De Rekenkamercommissie verwacht dat u op basis van de voorliggende quick scan aanknopingspunten hebt om het politieke debat over de voorstellen en keuzes van het college te kunnen voeren. Zo nodig kan dat leiden tot amendementen. Het document is geschreven op basis van de op 30 september beschikbaar gekomen begroting.

De algemene benadering in de basisbegroting met enerzijds 'financieel terugkijken' en anderzijds 'financieel vooruitkijken' is een wijze van presenteren die niet vaak voorkomt. Inhoudelijk gezien is het een mooie manier om de koppeling tussen voorafgaande jaren en de toekomst als geheugensteuntje eenvoudig zichtbaar te houden bij de begroting. Dat wil niet zeggen dat de jaarrekening onbelangrijk is omdat dat juist het moment is om het college aan te spreken op de in het voorafgaande jaar geleverde prestaties.

De opbouw van deze quick scan is als volgt. In paragraaf 2 staan kernpunten genoemd. In paragraaf 3 komen enkele hoofdthema's aan bod. In paragraaf 4 worden enkele kleinere soms meer technische punten benoemd.

2 Kernpunten

Hieronder staat een korte samenvatting van de bevindingen en vraagpunten in hoofdstuk 3.

1. Hoe bindend zijn de begrotingen in de programma's: is hier sprake van budgetten per jaar of feitelijk een budget voor vier jaar?
2. Autorisatie door de raad op het niveau van hoofdtakvelden sluit nog niet uit dat de raad bij de begroting via amendement op het niveau van takvelden de begroting kan wijzigen.
3. De begroting in 2026 vertoont een tekort van € 17 mln. Dat het college 'het ravijn' in het gemeentefonds 2026 benadrukt is begrijpelijk. Toch lijkt er meer aan de hand te zijn dan enkel de aanpassingen in het gemeentefonds, maar de tekst is daarover niet eenduidig.

4. Bereid u zich voor op discussies over wijzigingen in het lokaal belastinggebied en de gevolgen daarvan voor de inwoners van Almelo.
5. In de begroting van het sociaal domein zijn ontwikkelingen in de groei van het beroep op voorzieningen niet meegenomen. Daarmee verliest de raad zicht op eventuele risico's en effecten van landelijk voorgenomen hervormingen.
6. Overweeg de informatie over alle centrumtaken die Almelo uitvoert op een centrale plaats in de begroting op te nemen.
7. De begroting rondom de grondexploitatie lijkt intern tegenstrijdig: er staan in 2025 en 2026 baten en laten genoemd terwijl tegelijkertijd is aangegeven dat er geen grondposities in die jaren meer zijn.

3 Hoofdthema's

Bij eerste snelle lezing van het raadsvoorstel bij de begroting blijkt sprake te zijn van interpretatieproblemen. Op zichzelf is de presentatie van de begroting op hoofdlijnen in het raadsvoorstel positief te waarderen. Deze wijze van presenteren komt zeker niet overal voor. De valkuil zit in het gebruik van mintekens bij de baten. De onnauwkeurige lezer denkt wellicht dat er in 2026 een overschot van € 17 miljoen (mln.) is, maar hier staat een tekort gepresenteerd. Een algemeen advies zou zijn om min-tekens te vermijden in overzichten, tenzij ze echt toegevoegde waarde hebben. Over het tekort van € 17 mln. is een meer inhoudelijke toelichting te vinden in paragraaf 3.3.

3.1 Programma's en basisbegroting

De begroting begint met een aantal zogenaamde programma's en daarna volgt wat is genoemd de 'basisbegroting'. Het begrip 'programma' is in de regelgeving over begrotingen gekozen om duidelijk te maken dat dit de verschillende begrotingsonderdelen zijn waar de raad over besluit. De middelen die in de programma's zoals die in Almelo zijn benoemd, zijn uiteindelijk ook allemaal in de totale begroting op (hoofd)taakvelden verwerkt. In die zin is het begrip 'programma' zoals het college het gebruikt verwarrend. Beter zou zijn om een begrip als '(beleids)prioriteiten te gebruiken.

In de tweede plaats is uit de toelichting in de programma's niet helemaal duidelijk hoe de financiële afspraken zijn geregeld. Er staan per programma bedragen per jaar, maar in dezelfde alinea (zie p. 31) staat dat de werkelijke uitputting van de middelen in de periode 2023-2026 kan plaatsvinden. Dat suggereert eerder een totaal beschikbaar bedrag voor meerdere jaren dan een harde raming voor het begrotingsjaar. Mocht het college binnen de programma's eerder of later geld uit willen geven, dan zou dat tot een begrotingswijziging moeten leiden. Daarbij komt dat het college bij de meeste programma's schrijft dat er pas eind 2023 plannen liggen. Zijn de kosten dan feitelijk voorbereidingskosten?

In de derde plaats richt de inhoud van de programma's zich vooral op plannen maken. Zonder plan (met bijbehorende doelstellingen) kan de gemeente niet aan de slag. Tegelijkertijd is dat wellicht ook aanleiding om zorgvuldig te communiceren. Het is waarschijnlijk dat de burgers pas in 2024 iets van de uitvoering van de plannen gaat merken. Dat betekent dan wel dat het ontwikkelen van plannen soepel verloopt én dat er voldoende personele capaciteit voor de uitvoering van de plannen is. Dat laatste lijkt gezien het verschil in begrotingsformatie en werkelijk bezetting (kengetallen p. 64) ook een punt van aandacht te zijn. Anders gezegd; gaat het college het in die tijd allemaal wel redden?

3.2 Budgetrecht

In het raadsvoorstel staat in de toelichting op pagina 5 dat de raad de begroting vaststelt op hoofdveldniveau. Dit is een politieke keuze waar debat over mogelijk is. Het college heeft een punt om bevoegdheden die te maken hebben met contractrelaties, ook bij inkoop sociaal domein, de bevoegdheid van het college te laten zijn. In veel gevallen zal dat te maken hebben met budgetten op taakveldniveau. Tegelijkertijd geldt dat binnen taakvelden vaak nog veel inhoudelijke onderwerpen samenkomen waar wel degelijk politieke sturing op denkbaar is. Denk aan keuzes over bijvoorbeeld minimabeleid: kwijtschelding tot 100% minimum (p. 108) of op een hoger percentage. Waarom zou de raad hier via het recht van amendement niet op kunnen sturen? Anders gezegd; wil de raad op hoofdlijnen besturen en het college veel ruimte geven? Of wenst de raad soms toch meer op lager abstractieniveau te besturen?

De daarmee verband houdende vraag is waar de afbakening van de grenzen van bevoegdheden tussen raad en college bij de feitelijke begrotingsuitvoering ligt. Op een bepaald moment zullen de afspraken tussen het college en de uitvoerende ambtelijke organisatie of andere partijen zwaarder wegen omdat contractuele afspraken vanuit perspectief van rechtszekerheid niet zomaar meer zijn te wijzigen. Zou de raad willen dat op enig moment een budget wordt verlaagd terwijl daar contractuele afspraken aan ten grondslag liggen, dan ligt het voor de hand dat het college zegt dat die uitspraak van de raad niet of slechts met vertraging uitvoerbaar is. Eventuele herverdeling van nog vrij beschikbare middelen (bijvoorbeeld extra rijksbijdragen) staan weer wel open voor politiek debat bij de verschillende rapportagemomenten gedurende het jaar.

3.3 Gemeentefonds

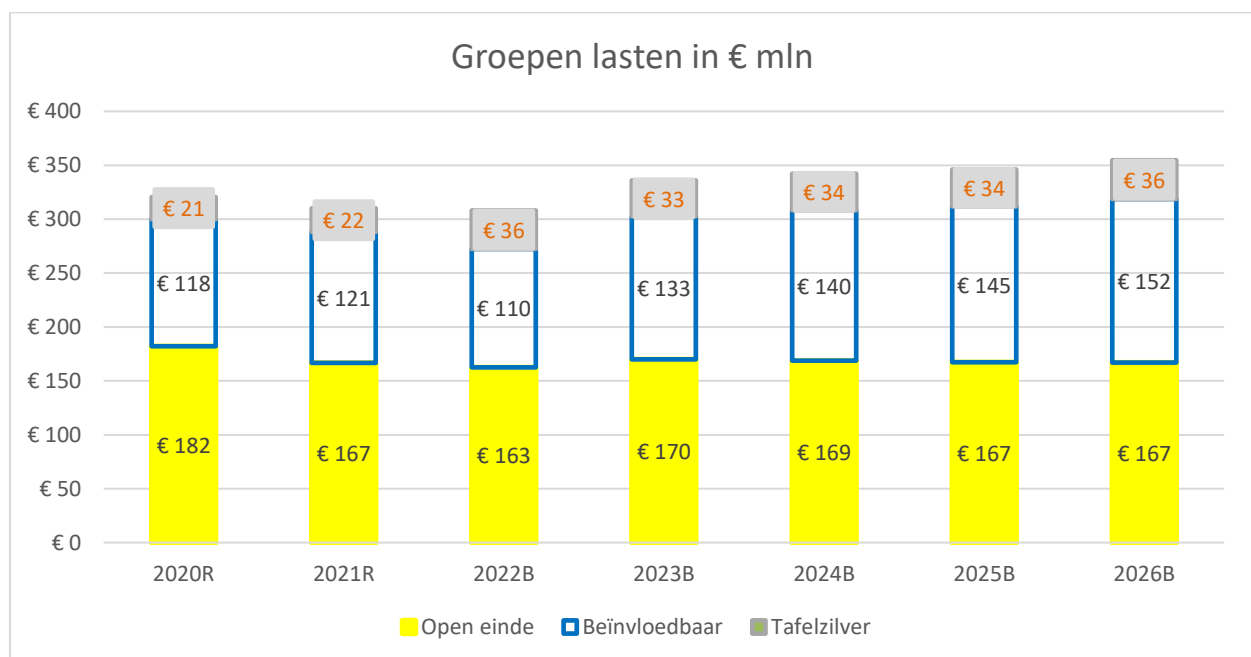
Het college raamt op basis van de meicirculaire 2022 en de gemaakte beleidskeuzes voor 2026 een tekort van € 17 mln. Op rijksniveau daalt het gemeentefonds van 2025 op 2026 met circa € 1,8 miljard (mld.) dat betekent voor Almelo ongeveer een daling van tussen € 10 en € 11 mln.¹. Dat komt redelijk in de buurt van de verandering op het taakveld '0.7 Algemene uitkering' in de meerjarenbegroting. De

¹ Hier is gerekend met het geschatte aandeel van Almelo in het gemeentefonds op basis van de jaarcijfers 2021 (183 mln. Algemene uitkering op € 35,0 mld. Gemeentefonds en 2023 € 200 mln. algemene uitkering op 34,4 mld. Gemeentefonds)

presentatie in de begroting op p. 13 (Meicirculaire 2022) laat een effect van ruim € 16 mln. zien. Uit het overzicht van wijzigingen op p. 13-14 zijn tussen 2025 en 2026 maar twee grote posten afwijkend van elkaar.² Dat is de al eerder genoemde afwijking gemeentefonds en een tegenvaller onder de kop 'sociaal domein'. In 2025 en 2026 is er daarnaast ten opzichte van 2024 een tegenvaller van € 1,5 mln. door het wegvallen van Cogas-dividend en extra middelen voor de regionale investeringsagenda. Een verklaring voor het grotere negatieve effect in de begroting ten opzichte van de inschatting voor de baten uit het gemeentefonds kan zijn dat de begroting 2022-2025 aan de voorzichtige kant was.

Waar het om gaat is dat het tekort in de rekening 2026 meer oorzaken lijkt te hebben dan alleen de verandering in de inkomsten vanuit het gemeentefonds. Zo valt bij de lasten op dat met name het beïnvloedbare deel van de begroting toeneemt (zie figuur 1).

Figuur 1: Lasten meerjarenbegroting in hoofdgroepen³

Deels lijkt de verklaring voor de ontwikkeling van de beïnvloedbare kosten te zijn dat de gemeente loon- en prijscompensatie nog niet aan de verschillende taakvelden toerekent. Daarnaast valt de sprong in lasten onder het taakveld 'overige baten en lasten' (0.8 op pagina 182) tussen 2025 en 2026 veel groter (€ 7,2 mln.) uit dan tussen 2024 en 2025 (€ 4,8 mln.). Onder dit taakveld is meestal de loon- en prijscompensatie meegenomen, maar op pagina 11 blijkt dat loon- en prijscompensatie in 2026 lager is dan in 2025. Verder valt op dat het college centrums taken zoals 'beschermd wonen' ook deels onder het

² Daarnaast zijn er op de posten treasury, pilot GGD en overige mutaties in totaal ook nog verschillen van € 1 mln te vinden.

³ De indeling in hoofdgroepen is als volgt: *Open einde*: hoofdtakveld 6+7.1 Volksgezondheid; *Tafelzilver*: Reserves, Grondexploitatie (3.2 en 8.2), Treasury + Vastgoed (0.3 en 0.5); *Beïnvloedbaar*: alle overige lasten.

taakveld 'bestuur' opneemt (p. 66) in plaats van bij de inhoudelijke taakvelden van het sociaal domein. Er lijkt ruimte te zijn voor een wat scherpere analyse waarom het college voor 2026 een tegenvaller van € 17 mln. opneemt.

3.4 Lokaal belastinggebied

Het college maakt een algemene opmerking over de hervorming van het lokaal belastinggebied. Het is juist dat de inhoudelijke effecten van eventuele extra gemeentelijke belastingen pas op zijn vroegst in 2026 in beeld zijn. De Rekenkamercommissie denkt dat het gemeentebestuur er verstandig aan doet om daar ook nu al over te denken. Het idee van de hervorming van het lokaal belastinggebied is dat de gemeenten extra belasting mogen heffen onder gelijktijdige verlaging van het budget voor het gemeentefonds en verlaging van de belastingen op nationaal niveau. Almelo is meer dan gemiddeld afhankelijk van bijdragen uit het gemeentefonds. Dat betekent dat de gevolgen van een eventuele verlaging van het gemeentefonds in Almelo relatief zwaar doorwerken. Bovendien geldt dat waar in theorie deze hervorming op landelijk niveau lastenneutraal is, dat op gemeentelijk niveau zeker niet zo beleefd zal worden en ook feitelijk niet lastenneutraal kan zijn. Gemeentelijke belastingen zijn nu eenmaal meer zichtbaar via de aanslag OZB dan de rijksbelastingen die via het winkelmandje (BTW) of het loonstrookje (Inkomstenbelasting, maandelijks) lopen. Vervolgens maakt het nog uit welke rijksbelastingen worden verlaagd, wie daar voordeel van heeft en bij wie de verhoogde gemeentebelastingen terecht komen. Concreet: het zou kunnen betekenen dat de burgers van Almelo (en soortgelijke gemeenten) via lokale heffingen relatief zwaarder zullen worden belast.

In het [rapport](#) waarin voorstellen zijn gedaan voor verbreding van het lokaal belastinggebied is sprake van een verschuiving van ruim € 6 mld. Dat is ongeveer 20% van de omvang van het gemeentefonds in 2018, het jaar waarop de cijfers zijn gebaseerd. Almelo ontving in 2018 ongeveer € 160 mln. uit het gemeentefonds: een verlaging met 20% betekent dan bedragen in de orde van grootte van € 32 mln. Ter vergelijking: de OZB-opbrengst was in 2018 in totaal € 20,8 mln.

Er zijn twee redenen waarom het verstandig is hier bestuurlijk bij stil te staan. Ten eerste komt onvermijdelijk de vraag: wie gaat die lokale lasten betalen. Door nu in gesprek te gaan met inwoners kunt u op zoek gaan naar breed gedragen oplossingsrichtingen. In de tweede plaats levert nadenken over de gevolgen ook inzichten op die gemeenten in het overleg met het rijk kunnen gebruiken over de invulling van een eventuele herziening van het lokaal belastinggebied.

3.5 Sociaal domein

Opvallend is dat de begroting van vrijwel alle deelgebieden in het sociaal domein stabiel zijn. Alleen de lasten voor begeleid werk en huishoudelijke hulp kennen een dalend verloop. Voor begeleid werk (taakveld 6.4) is een daling van lasten begrijpelijk en ook kort toegelicht (p. 96). Voor huishoudelijke hulp is

dat al anders: met de vergrijzing zou de verwachting zijn dat juist meer mensen een beroep op zorg doen. Een daling van de lasten zoals blijkt uit de cijfers op p. 183 is niet toegelicht. Tegelijkertijd lijkt deze bevinding strijdig met de op pagina 13 vermelde reeks tegenvallers op het sociaal domein en de toelichting daarvan op pagina 18. Hoe is dat dan in de begroting verwerkt? Daarbij komt dat in het regeerakkoord op rijksniveau allerlei maatregelen voor Jeugdzorg zijn opgenomen en dat het kabinet een brief heeft geschreven met uitgangspunten voor aanpassingen in de WMO. Ook dat gaat op termijn doorwerken in de gemeentelijke begroting. Goed zicht hebben op het gebruik van voorzieningen in het sociaal domein is van belang om te kunnen begrijpen waar bijsturen mogelijk zou kunnen zijn.

Meer in brede zin is hier op te merken dat ontwikkelingen in het verwacht gebruik beter op hun plaats zijn bij de inhoudelijke onderdelen van de basisbegroting dan op een verzamelpost. De raad heeft dan beter inzicht op ontwikkelingen in gebruik en dat kan een aanleiding zijn om een politiek debat te voeren, in ieder geval over die onderdelen van het sociaal domein waar u als zelf keuzeruimte hebt.

3.6 Centrum gemeente

Al eerder is aangegeven dat het opvalt dat het college in ieder geval sommige centrumtaken in de begroting onder het taakveld bestuur opneemt. De vraag is of deze keuze passend is gelet op alle discussies over herverdeling van het gemeentefonds en de door het rijk doelbewust opgelegde verfijning van de informatievoorziening over het sociaal domein. Zoals u op pagina 183 kunt zien is de begroting voor de onderdelen van het sociaal domein verfijnd. Dat past bij landelijke discussies over meer inzicht in de kosten van het sociaal domein. Wanneer gemeenten de werkelijke lasten sociaal domein dan elders opnemen, kan dat voor het rijk een argument zijn om bezuinigingen in te boeken omdat er geen zicht is op de werkelijke kosten van gemeenten. Het lijkt dus belangrijk om de kosten daar te verantwoorden waar ze horen.

In de tweede plaats is er een ontwikkeling gaande waarbij het rijk samen met provincies en gemeenten via diverse vormen van regiodeals afspraken maakt over beleidsdomeinen. Meestal gaat dat samen met extra specifieke uitkeringen (SPUK) van het rijk aan centrumgemeenten. Anders dan bij verbonden partijen is er geen organisatie die een taak uitvoert, maar heeft een enkele gemeente, in dit geval Almelo, een rol als penvoerder namens een groep gemeenten. De middelen voor de nieuwe taak komen op de begroting van de centrumgemeente Almelo terecht die ze vervolgens benut of verdeelt. Dit verschijnsel van regiodeals is relatief nieuw. De vormgeving maakt controle door de raad erg ingewikkeld: u bent meer nog dan bij gemeenschappelijke regelingen op afstand geplaatst. Om die reden is het te overwegen om in de begroting in de toekomst een paragraaf of bijlage op te nemen waarin het college een overzicht verschaft van centrumfunctie-rollen van de gemeente Almelo, inclusief de bijbehorende doelstellingen en middelen.

3.7 Grondexploitatie en volkshuisvesting

Het college geeft aan dat er een ambitie is om op kortere termijn netto 3400 extra woningen in Almelo te realiseren (p. 26 en 29). Wellicht is het nu nog te vroeg maar bij plannen als deze is een achterliggende vraag voor welke doelgroepen die woningen zijn bedoeld? Met de opmerking op p. 26 over de verdeling van sociale huurwoningen lijkt het college een voorschot te nemen op de beoogde doelgroepen voor nieuwe woningen. Daarnaast is het de vraag of de nieuwe woningen ook daadwerkelijk tot doorstroming gaan leiden (gaan mensen in kleine huishoudens ook echt kleiner wonen), of inwoners in staat zijn de (huur)prijzen voor de nieuwe woningen te betalen. En of Almelo voor mensen van buiten de regio een aantrekkelijke gemeente is om te wonen en te werken. Wellicht zijn er aanknopingspunten in het recente verleden te vinden waar u bij de nieuwe planvorming van kunt leren. Het onlangs landelijk gepubliceerde rapport [WoON21](#) kan daarbij van pas komen.

Zonder grond is nieuwbouw niet mogelijk. Het college benoemt een aantal gebieden waar locaties tot ontwikkeling kunnen worden gebracht, zoals de Spoorzone (p. 30). Op het inhoudelijke verhaal is niet veel aan te merken. Bij de financiële onderbouwing zijn wel de nodige vraagtekens te plaatsen. In de meerjarenbegroting zijn de baten en lasten van de taakvelden 3.2 en 8.2 (p. 182-186) nagenoeg stabiel gesteld op circa € 25 mln. per jaar. Dat is op zichzelf al een opmerkelijk feit. Kenmerk van grondexploitatie is juist dat baten en lasten zeer onregelmatig verlopen, al naar gelang de verkoopkansen in een bepaald jaar en de benodigde investeringen in dat jaar.

Vervolgens blijkt in de paragraaf grondbeleid op pagina 140 dat nog € 27 mln. kosten voor de huidige grondexploitaties nodig zijn en dat daar € 65 mln. opbrengst tegenover staat. Dat zijn andere getallen dan in de formele begroting. Nog een stap verder blijkt in de financiële kengetallen (p. 115) en in de balans onder onderhanden werk (p. 162) dat er vanaf 2025 geen grond meer in bezit van de gemeente is. Met andere woorden: enerzijds neemt het college jaarlijks voor 25 mln. baten en lasten op in de begroting, anderzijds is er geen grond meer in bezit vanaf 2025 volgens de toelichtingen op de begroting. Hier is enige toelichting op zijn plaats.

4 Overige onderwerpen

In een quick scan kan niet alles aan bod komen. De hoofdlijnen zijn hierboven geschetst. In deze paragraaf een selectie van kleinere onderwerpen waarvan de Rekenkamercommissie denkt dat die ook aandacht verdienen.

4.1 Energie en inflatie

In de uitgangspunten bij de begroting (p. 11) staat vermeld dat de prijscompensatie in 2023 5% is en vervolgens een aflopende reeks kent. Omdat een belangrijk deel van de inflatie wordt veroorzaakt door de ontwikkelingen op de energiemarkt is het de vraag of de veronderstelde daling van de inflatie naar een 'normaal' inflatieniveau van 2% wel realistisch is. De energiemarkt in Europa is door de oorlog wezenlijk veranderd waardoor goedkope energie ook op termijn onwaarschijnlijk lijkt. Kostenbesparing is wel denkbaar, maar dan in onder de veronderstelling dat het verbruik van fossiele energie fors daalt. De daarvoor benodigde investeringen hebben doorlooptijd.

In de tweede plaats valt op dat het college onder de noemer subsidies (p. 11) alleen een indexatiecijfer voor 2023 heeft genoemd: de rest staat op 'p.m.' In algemene zin geldt voor veel subsidie-afspraken dat er indexatieregels bestaan, al is het maar vanwege loonontwikkelingen in een bepaalde sector: denk aan het sociaal domein. Maar breder: ook subsidie ontvangende organisaties zoals het Sportbedrijf Almelo verbruiken energie. Het is maar de vraag of zij die kosten kunnen doorberekenen aan de gebruikers. Uit de teksten is niet af te leiden hoe het college met vraagstukken rondom energiekosten van subsidie-ontvangende organisaties is omgegaan. Kortom, de Rekenkamercommissie is van oordeel dat de ramingen en veronderstellingen op energiegebied de nodige nuancering en misschien wel slagen om de arm verdienen.

Als het college er wel voor kiest om indexatie voor de directe activiteiten in de begroting op te nemen, waarom zou dat dan in de begroting ook niet kunnen voor subsidie-partijen? Zolang de indexatie zelf objectief wordt bepaald is een schatting van de benodigde indexatie voor ontvangende partijen ook geen vrijbrief om extra geld te claimen. Meer algemeen: de gemaakte keuzes zorgen ervoor dat begrotingsonderdelen onderling niet consistent zijn opgebouwd en dat kan de integrale afweging van de raad bij de besluitvorming bemoeilijken.

4.2 Afvalstoffen- en rioolheffing

Op pagina 183 staan de lasten voor afvalstoffen- en rioolheffing benoemd. Ook hier is sprake van stabiele reeksen, met andere woorden de lasten in 2023 zijn nagenoeg gelijk aan die in 2026. In de tekst over onderhoud kapitaalgoederen (p. 124) staat voor riolering een aflopende reeks lasten bij oplopende kapitaallasten. Dat laatste lijkt te passen bij de investeringsvoornemens op pagina 161. Toch roept de dalende reeks bij onderhoud kapitaalgoederen de vraag op hoe dat dan is verwerkt in de reeks lasten onder het taakveld riool als de lasten op dat taakveld gelijk blijven.

In de paragraaf over lokale heffingen is de hoofdlijn van de toelichting gericht op alleen het jaar 2023. Er zijn gemeenten (Venlo, Amersfoort) die de opbrengsten lokale heffingen ook meerjarig in de desbetreffende paragraaf in beeld brengen. Daarmee krijgt de raad een meer integraal overzicht van de

ontwikkelingen bij met name de afvalstoffen- en rioolheffing waar de doorwerking van beleidskeuzes rondom investeringen een rol spelen.

Een laatste onderwerp dat hier aandacht verdient is het risicoprofiel bij kwijtscheldingsbeleid. De beleidsmatige uitgangspunten zijn voor deze quick scan een gegeven. Wat volgens de Rekenkamer-commissie wel aandacht verdient, is de mogelijke doorwerking van schuldsaneringstrajecten waar de gemeente slechts een van de partijen is. Zeker nu meer mensen in moeilijkheden komen door de toegenomen energielasten is het denkbaar dat er vaker een beroep op schuldsanering zal plaatsvinden. Dat kan gevolgen hebben voor het beroep op kwijtschelding van gemeentelijke lasten. Dat vraagt waarschijnlijk in eerste instantie om het goed volgen van de ontwikkelingen door het college. De raad zou het college kunnen vragen om hem via de actieve informatieplicht regelmatig te informeren.

4.3 Weerstandsvermogen

In het algemeen is het begrip weerstandsvermogen een kengetal waar raden en colleges goed naar kijken. Dank zij de goede financiële resultaten in de afgelopen jaren heeft Almelo weer reserves opgebouwd. Een belangrijk verschil met het weerstandsvermogen in de begroting 2022 is dat in 2023 het effect van het wegwerken van de negatieve reserve grondbedrijf (raadsbesluit bij jaarrekening 2021) is opgenomen. Dat scheelt ruim € 8 mln. in weerstandscapaciteit en geeft dus een positiever kengetal.

Weerstandsvermogen is een kengetal dat over risico gaat. Risico's berekenen kan via technische modellen (Monte-Carlo simulatie) zoals veel gemeenten en ook Almelo dat doen. Maar dan is de uitkomst een statistische nauwkeurigheid en daar is het nodige op af te dingen.⁴ Wat ook denkbaar is, is om met een bandbreedte te werken: het weerstandsvermogen ontwikkelt zich tussen x% en y%. In Enschede heeft het college daar een oplossing voor bedacht: naast de schatting van het weerstandsvermogen berekent het college van Enschede meerjarig de ontwikkeling van het weerstandsvermogen voor het geval dat er een structurele (€ 5 of € 10 mln.) of incidentele tegenvaller (€ 10 of € 20 mln.) ontstaat. Ter indicatie: € 10 mln. is ongeveer 1¼% van de Enschedese begroting exclusief reserves maar er is vooral met aansprekende getallen gewerkt. Gegeven alle externe onzekerheden waar gemeenten mee te maken hebben is de benadering zoals Enschede die gebruikt het overwegen waard. De raad zou het college ter zake om een oordeel kunnen vragen.

4.4 Stelpost areaaluitbreiding

Hiervoor is al een en ander opgemerkt over grondexploitatie. Het college benoemt in de dekkingsmaatregelen bij de huidige begroting (p. 14) een stelpost voor areaaluitbreiding van € 0,23 mln. structureel. Nog los van de vraag of er op dit moment voldoende grond beschikbaar is voor areaaluitbreiding geldt

⁴ Voor geïnteresseerden: zie de reeks van prof. P.B. Boorsma in [BNG magazine](#).

in het domein van ruimte dat investeringen doorlooptijd kennen. Loopt het college hier niet te ver vooruit op de feitelijke realisatie van areaaluitbreiding?

4.5 Pilots en nieuwe ontwikkelingen

Op pagina 20 en 21 staan diverse ontwikkelingen genoemd waar de gemeente zelf aan het stuur zit. Hier is ruimte voor u als raad om de kaderstellende rol op te pakken. Inhoudelijk vraagt de Rekenkamercommissie aandacht voor de twee genoemde pilots: wijk-GGD-er en Schuldenlab. De vraag die u het college kunt stellen is welke criteria vooraf zijn vastgelegd om de effecten van deze experimenten te beoordelen. Ooit krijgt u immers de vraag voorgelegd of u de experimenten wil omzetten in definitief beleid of juist gaat beëindigen. Een goed beoordelingskader kan daarbij behulpzaam zijn.

4.6 Economische ontwikkeling

In de passages over talent op alle niveaus op p. 48 staan teksten over Hightech Almelo. Alhoewel de tekst vrij abstract is, roept het wel vragen op hoe onderscheidend Almelo van de andere Twentse steden is om een dergelijke claim waar te kunnen maken. En als dat onderscheidend vermogen er is, wat betekent dat dan bijvoorbeeld rondom de versnelde woningbouw-ambities en het meenemen van talenten op andere niveaus?

4.7 Administratief

Tot slot een enkele meer administratief gerichte opmerking. Er zijn twee zaken die opvallen. Het college hanteert nogal eens het woord 'stelpost' in de begroting. Dat begrip heeft vaak een bijklank als een nog in te vullen bezuiniging. Dat kan verwarring oproepen, zeker wanneer het college bedoelt dat er nog onverdeeld geld is vrijgemaakt voor een bepaald programma. In de tweede plaats staan op het taakveld Treasury ieder jaar negatieve lasten. Uitgangspunt bij een begroting zou moeten zijn dat alle baten en alle lasten ongesaldeerd zijn opgenomen. Door negatieve lasten in de begroting te vermelden gebeurt dat niet en kan een vertekend beeld over de resultaten ontstaan. Wellicht zijn de hier genoemde thema's onderwerpen om in de auditcommissie wat diepgaander te bespreken.